Hukuk Bölümü 2009/280 E., 2010/114 K.

"İçtihat Metni"

Davacı vekili dava dilekçesinde, davacının İçel, Mersin, Mezitli Köyü, 22 pafta, 3521 parselde kayıtlı gayrimenkulünde davalı Belediye tarafından yapılan 18 uygulaması ile kamulaştırmaya gidildiğini, bu uygulamaya karşı Adana Bölge İdare Mahkemesine iptal davası açıldığını ve davanın 1. İdare Mahkemesinin 2001/359 Esasında devam ettiğini, bu dava devam ederken davalı Belediyenin yıkım, kesim ve yol açmaya başladığını ve uygulama sonucu alacağı yer üzerindeki sadece ağaçların bedeli olarak 993.500.000.-TL yı Ziraat Bankası'na depo ettiğini, bunun üzerine, davacı tarafından, Mersin 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2001/52 D.İş sayılı dosyasında, tüm ağaç ve yapı değerlerinin tespitinin istendiğini, 3 kişilik bilirkişi heyetince tanzim olunan raporda bu değerlerin 27.228.489.172 TL olarak tespit edildiğini, davalı Belediye, 18 uygulamasıyla ilgili 1. İdare Mahkemesine açılan dava derdest iken yıkım ve kesime başladığından, iş bu davanın açılmasında zaruret hasıl olduğunu ileri sürerek davalının haksız fiili sonucu husule getirdiği ve ödemek zorunda olduğu bedel "27.228.489.172 TL" iken, bunun 993.500.000 TL sını Bankaya yatırdığı ve taraflarınca alınmamış bulunduğundan, gerekirse bu miktarın düşülmesinden sonra bakiye "26.228.489.172 TL" nın, dava tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte tahsiline, fazlaya ilişkin haklarının saklı tutulmasına karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

MERSİN 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 10.10.2002 gün ve E:2002/609, K:2002/1072 sayı ile, davacı vekili dava dilekçesinde özetle, müvekkili siteye ait Mezitli Köyü, 3521 parselde davalı Belediye tarafından yapılan 18 uygulaması ile kamulaştırmaya gidildiğini, bu uygulamaya karşı Adana 1 nolu İdare Mahkemesi'ne dava açtıklarını, bu dava devam ederken davalı Belediyenin yıkım, kesim ve yol açma işlemine devam edip, bu uygulama sonucu alacağı yer üzerindeki sadece ağaçların bedeli olan 993.500.000 TL yı Ziraat Bankası'na depo ettiğini, Mersin 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2001/52 D.İş sayılı dosyası ile uygulamaya giden yer üzerindeki tüm ağaç ve yapılarla ilgili tespit yaptırdıklarını ve zararın 27.228.489.172 TL olarak tespit edildiğini, bu nedenle, Bankaya bloke edilen bedel düşüldükten sonra bakiye 26.228.409.172 TL tazminatın dava tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava ettiği, davalı Belediye vekili cevap dilekçesinde özetle, davacı siteye ait taşınmazda müvekkili Belediye tarafından 3194 sayılı Yasa'nın 18. maddesine göre imar uygulaması yapıldığını, uygulamaya giden ve yola tekabül eden kısmın hizmete açılabilmesi için tüm uyarılara rağmen davacının kendisine düşeni yapmadığını, bu uygulama sonucunda halkın hizmetine açılması gereken yol üzerindeki ağaçların değeri tespit edilerek bu bedelin davacı adına Bankaya bloke edildiğini, yapılan işlemde yasaya aykırılık bulunmadığından, açılan davanın reddine karar verilmesini talep ettiği, dava dilekçesinde belirtilen Mersin 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2001/52 D.İş sayılı tespit dosyasının istendiği, keza dilekçede belirtilen tapu kaydı istendikten sonra davalı Belediyeye müzekkere yazılarak dava konusu parselde imar uygulamasına ilişkin evrakların ve uygulamaya tabi olan kısım üzerindeki ağaçlara ilişkin dosyanın gönderilmesinin istendiği, buna ilişkin belgelerin davalı Belediye tarafından Mahkemelerine gönderildiği ve cevabi yazıda, dava konusu parselde yapılan imar uygulaması sonucu kamuya terk edilen yol içerisindeki ağaçların örtü bedelinin site adına ilgili Bankaya bloke edildiğinin, dilekçede belirtilen parselde 3194 sayılı Yasa'nın 18. maddesi uyarınca imar uygulaması yapılıp, 1008 ada, 1 parsel olduğunun bildirildiği, davanın, mülkiyeti davacı siteye ait parselde davalı Belediye tarafından İmar Kanunu gereğince şuyulandırma yapılması sonucu, yapılan bu imar uygulaması gereği yola terk edilmesi gereken alan üzerindeki ağaçlara verilen zararın giderilmesine ilişkin bulunduğu, İmar Kanunu uygulamasının idari nitelik taşıdığı, bu nedenle şuyulandırmaya temel alınan unsurların Adalet Mahkemesinde tartışma konusu yapılamayacağı, davaya bakmakla Mahkemelerinin görevli olmayıp, idari yargı mercilerinin görevli bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, 27.228.489.172 TL zararın, 13.000.000.000 TL sının dava tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili, bakiye haklarının saklı tutulması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

MERSİN İDARE MAHKEMESİ; 31.3.2005 gün ve E:2004/558, K:2005/444 sayı ile, davanın, imar yolunun açılması sırasında yol güzergahında kalan davacı siteye ait ağaçların kesimi, bahçe duvarı, bekçi kulübesi ve diğer imalatların yıkımı nedeniyle uğranılan 13.000.000.000 TL zararın yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesi istemiyle açıldığı, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında; düzenleme ortaklık paylarının, düzenlemeye tabi tutulan yerlerin ihtiyacı olan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk ve ortaöğretim kurumları, yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol gibi umumi hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamayacağı, aynı maddenin 10'uncu fıkrasında ise, bu maddede belirtilen kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan yapıların, belediye veya valilikçe kamulaştırılmadıkça yıktırılamayacağının hükme bağlandığı, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 1'inci maddesinde, kamulaştırmanın; Devlet ve kamu tüzelkişilerince kamu gücüne dayanılarak, kamu yararının gerektirdiği hallerde gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların ve kaynakların bu kanunda gösterilen usul ve yöntemlere göre ve yetkili organlarca alınan karar uyarınca bedeli peşin ödenmek suretiyle mülkiyetinin alınması veya irtifak hakkı kurulması olarak tanımlandığı, 6'ncı maddesinin son fıkrasında; "Onaylı imar planına veya ilgili bakanlıklarca onaylı özel plan ve projesine göre yapılacak hizmetler için ayrıca kamu yararı kararı alınmasına ve onaylanmasına gerek yoktur. Bu durumlarda yetkili icra organınca kamulaştırma işlemine başlanıldığını gösteren bir karar alınır" hükmünün yer aldığı, dava dosyasının incelenmesinden; davacı sitenin içinde yer aldığı 16 l-IV ada, 3521 parsel sayılı taşınmazın bulunduğu alanda 3194 sayılı Kanun'un 18'inci maddesi uyarınca imar uygulamasının yapıldığı, bu uygulama sonucunda imar planında yol olarak öngörülen alanda kalan davacı siteye ait ağaçların kesimi, bahçe duvarı, bekçi kulübesi ve diğer imalatların kamulaştırılmadan doğrudan yıkımı nedeniyle uğranılan 13.000.000.000 TL zararın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığının anlaşıldığı, yukarıda anılan madde hükümleri uyarınca, yapılan uygulama sonucunda imar yolu olarak ayrılan yerlerde mevcut olan yapıların kamulaştırılmadan yıkılmasına olanak bulunmadığı, olayda ise, davalı Belediyece imar yolu açma çalışmalarına İmar Kanunu ve Kamulaştırma Kanunu'nda öngörülen usul ve yöntemlere uygun işlemler yapılmaksızın başlanmış olması ve bu suretle yıkıma konu taşınmazlara doğrudan el konulmuş bulunması karşısında, idarenin bu eyleminin kamulaştırmasız el atma niteliği taşıdığı, idarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği, yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu, idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelecek zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesi ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümleneceğinin yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunduğu, bu durumda, idarenin davacıya ait taşınmaza kamulaştırmasız el atmasından doğan zararın tazminine yönelik bulunan bu davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerlerinin görev alanına girdiği, nitekim Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 3.5.1999 gün ve E:1999/15, K:1999/16 sayılı kararının da bu yönde olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İdare Mahkemesince, davacı vekilinin olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemli dilekçesi üzerine dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Ayper GÖKTUNA, Muhittin KARATOPRAK ve Coşkun GÜNGÖR'ün katılımlarıyla yapılan 3.5.2010 günlü toplantısında:

I- İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının, davacı vekilinin istemi üzerine adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule aykırılık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ : Raportör- Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. madde uygulamasına ilişkin Encümen kararı İdare Mahkemesinde dava konusu edildiği halde davalı Belediyenin, yıkım ve ağaç kesimine başladığı ileri sürülerek uğranılan zararın faizi ile birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, 3194 sayılı Kanun'un 18. madde uygulaması sonucu davacıya ait olan taşınmazın bir kısmının (düzenleme ortaklık payı olarak alınarak) yol olarak ayrıldığı, davacının, 18. madde uygulamasına ilişkin Encümen kararını İdare Mahkemesinde dava konusu yaptığı, bu dava devam ederken davalı Belediyenin ağaçların bedeli olarak 993.500.000.-TL yı Ziraat Bankası'na depo ettiği, bunun üzerine davacı tarafından, Mersin 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2001/52 D.İş sayılı dosyasında tüm ağaç ve imalatların değerlerinin tespitinin istenildiği, bilirkişice 27.228.489.172 TL değer tespit edildiği, daha sonra davalı Belediyenin, 18. madde uygulamasıyla ilgili İdare Mahkemesine açılan dava derdest iken yıkım ve ağaç kesimine başladığı ileri sürülerek uğranılan zararın faizi ile birlikte tazmini istemiyle dava açılmıştır.

Belirtilen duruma göre, İdare Mahkemesinde dava konusu edilen 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesine göre imar uygulaması yapılmasına ilişkin Encümen kararına göre yapılan uygulamalar sonucunda uğranılan zararın tazminine yönelik bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ:Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Mersin İdare Mahkemesi'nin 31.3.2005 gün ve E:2004/558, K:2005/444 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 3.5.2010 gününde Üyeler Mustafa KICALIOĞLU ile Mahmut BİLGEN'in KARŞI OYLARI ve OYÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18/10. maddesi uyarınca "Bu maddede belirtilen kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan yapılar, belediye veya valilikçe kamulaştırılmadıkça yıktırılamaz."

16.5.1956 gün ve 1956/1-6 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararı uyarınca istimlak işlemlerine girişilmeksizin idare tarafından taşınmazına el atılan kişinin ilgili kamu tüzel kişiliği aleyhine el atmanın önlenmesi veya el atılan taşınmazın mülkiyetinin kamu tüzel kişiliğine devri karşılığında tazminat davası açabilir. Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin istikrarlı kararlarında da, bu tür davaların kamulaştırmasız el atma davası olarak adli yargı yerinde görülmesi gerektiği kabul edilmiştir(Y5HD. 1.5.2006, E.2006/2677,K.2006/5324) Bu bakımdan; uyuşmalığın adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği, Asliye Hukuk Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi düşüncesinde olduğumuzdan değerli çoğunluğun aksi yönde oluşan görüşüne katılamıyoruz.